„БРАНИК“ ИЗЛАЗИ
на целом табаку
уторником, четвртком и суботом.

Претплата и огласи
шаљу се на администрацију,
а рукописи
уредништву „Браника“ у Нови Сад.

Уредништво и администрација „Браника“ налази се у кући у хлебарској улици бр. 20.

Рукописи се не враћају

БРАНИК

ОРГАН СРПСКЕ НАРОДНЕ СЛОБОДОУМНЕ СТРАНКЕ

ЦЕНА ЈЕ „БРАНИКУ“:
на годину: К. 24 или 30 дин
на по године: К. 12 или 15 дин.
на четврт године: К. 6 или $7^1/_2$ дин.

Поједини бројеви стају 20 потура.

ОГЛАСИ
рачунају се 12 потура од реда ситних слова.

Број 75. У Новом Саду, у уторак 26. јуна (9. јула) 1901. Година XVII

Позив на претплату.

Крајем овога месеца истиче претплата свима оним нашим претплатницима, који се на другу четврт, односно до краја јуна о. г. на наш лист претплатили.

Молимо, да нам поштовани претплатници благовремено обнове претплату, како не би било прекидања у шиљању листа. Ми не жалимо ни труда, ни трошка, да задовољимо своје читаоце, њихове захтеве и потребе, па је право, да и претплатници тачно врше своју дужност. Ми смо заиста према својим претплатницима до крајњих граница предусретљиви.

Позивајући дакле своје досадашње претплатнике, а и остали српски свет на нову претплату, дајемо од своје стране уверење да ћемо и од сад стајати на бранику Српства у овом независном листу, који у свима околностима остаје веран правцу и путу, којим корача. Трудићемо се, да и од сада свој лист одржимо на висини српског новинарства.

Претплатна је цена „Бранику“:
На годину . . . 24 кр. или 30 дин.
На по године . . 12 кр. или 15 дин.
На четврт године . 6 кр. или $7^1/_2$ дин.

А може се претплатити месечно. Месечно стаје „Браник“ 2 кр. или $2^1/_2$ дин.

Претплата се шаље поштанском упутницом на Администрацију „Браника“.

У Н. Саду, 11. (24.) јуна 1901.

Издаватељство и уредништво „Браника“.

На догледу избора.

(Глас из Тројединице.)

Има доста знакова, по којима се даде наслутити, да код нас избори нису сувише далеко. Не ћемо казати да ће они бити данас или сутра, али макар било још годину дана до њих, ипак се осећа неко живље кретање, виде се појаве, којима је сврха да стварају у народу расположење за будуће изборе. Кад се то овде опази, онда се може сигурно веровати, да се избори примичу, јер иначе нико не води рачуна о својим изборницима, нити се брине за њихове потребе и жеље.

Владина странка чини се да је за сад сву своју пажњу поклонила Србима или бар оним срезовима, где јој српски гласови могу помоћи до победе. Предстојник управе Клајн путовао је у Нову Градишку, а имао је и разлога, јер се већ код последњих избора видело, да прилично рђаво стоји. Министар Чех долазио је у Карловце и дочекан је с великим почастима. Предстојник просвете Павић обишао је готово сву Славонију и према Србима је свуда био необично љубазан. Није без свога значења ни то, што су овако висока господа најпре пуштена у народ, јер ко ће пре задобити изборнике, него они, који у рукама имају моћ.

Од свих ових путовања најзначајније је Павићево. Он се врло радо устављао у српским местима, слушао с великом пажњом српске жеље, говорио је врло слатко и обећавао врло много. У Пакрацу је обећао јавност српске препарандије, у Карловцима је говорио, како жели да српска православна богословија постане самосталан факултет, а на другим местима уверавао је како му на срцу леже сви праведни захтеви српски Кад ова тактика не би била и сувише стара, можда би било људи, који би могли поверовати у обећања пресветлога господина. Али Срби већ врло добро знају, да обећања, која се дају пред изборе, нису друго него празна обмана.

Ако су господа хтела нешто учинити Србима, имала су доста времена за ове четири године, па би данас могли с готовим делима изићи пред изборнике и тражити од њих да просуде вредност њихова рада. Ово, што се сада ради, управо је недостојна игра с изборницима. Влада држи нека питања увек нерешена, само да има чиме у своју корист експлоатисати савест и карактер изборника, обећавајући, да ће их решити по њиховој жељи. Тиме влада врши управо злочин према народу и земљи, јер зауставља правилан ток и развој живота, само за то, да не испусти из руку мамац, којим води изборнике за собом. Питања, која састављају главне елементе народног напретка, а така су без сумње просветна питања, не смеју никада бити предмет страначке игре и утакмице. Овакова питања морају стајати изнад страначке борбе, морају се препустити слободном развоју, а тако и ради свака влада, којој није стало до себе, него до народа. Кад влада солидним и успешним радом задобије изборнике нико јој не ће имати шта да приговори. Али кад она непрестано одлаже решење свих знатнијих питања, те празним обећањима држи људе у неизвесности и спречава развој себе ради, онда такова влада заслужује, да јој сви свесни и родољубни људи окрену леђа и потраже начин како ће што пре своје жеље привести у живот.

Ово смо изнели тога ради да упозоримо Србе изборнике, како се опет понавља она стара игра, којом су већ толико пута код избора Срби заваравани били. Колико Срби могу веровати у уверавања и обрицања данашње владе, показује довољно најближа прошлост. С тога држимо да неби одговарало ни народним интересима ни људском достојанству, да Срби допусте да их са завезаним очима влада и у будуће води куда хоће.

Обмана је било доста, одгађало се и сувише много, па је већ време да се приступи озбиљном раду и брзом решењу свих важнијих народних питања, која су подлога даљег живота. Да данашња влада неће да реши тих питања, то је јасно. Тиме је Србима безусловно одређено, какво становиште имају да заузму према њој. Држимо, да ће Срби изборници умети да схвате свој положај и да ће код идућих избора отворено ступити на биралиште, не обазирући се ни десно ни лево. До избора може проћи још доста времена, али ко зна, каквим се све смицалицама и незаконитостима обично служи наша влада, допустиће, да је потребно спремити се унапред за сваки случај. Главно је да избори не затеку Србе неспремне и да свако, кад буде позван, буде знао коме ће дати свој глас. Ови избори треба да покажу да су Срби сити обмањивања.

Саборски Одбор.

Саборски Одбор држао је своје летње седнице од 11. до 14. јуна о. г. У тим седницама решено је преко 500 предмета, од којих по „С. С.“ спомињемо ове главније:

Дописом министра-председника одбијен је уток сист. протопрез. помоћника Вршачког, уложен против одлуке Саборског Одбора у предмету уплате 6% камате на улог у свештеничко-удовички мировински фонд.

Дописом министра-председника одбијен је уток црквене општине Итебејске, уложен против одлуке Саборског Одбора у предмету наплате парохијског свештенства тамошњега.

Министар-председник укинуо је одлуку Саборског Одбора, која се односи на нормирање о издавању епископске дотације. У овом је предмету одлучено, да се поднесе образложена представка.

Као и сваке године, тако и овом приликом поднеће се министру-председнику исказ о стању заосталих саборских трошкова и верозак. приноса.

Ради подмирења мањка свештен. дотација у епархији Горњо-Карловачкој за 1901. годину дозначена је из неприкосновеног фонда исказана свота у износу од 11.865 круна.

Епарх. Админ. Одбор Горњо-Карловачки саопштио је Саборском Одбору намеру земаљске владе у Загребу, којом се иде на то, да се сесијонална одштета тамошњим свештеницима урачунањем прихода од црквене опћинских земљишта смањи, те се образложеном представком обратио влади, да од те намере одустане. Саборски је Одбор одлучио, да ту представку и од своје стране помогне.

Саборски је Одбор и овом приликом учинио расположење да свештеници од

ЛИСТАК.

Војена вежбања у миру.

Како постоји у нашој држави општа војничка дужност и војника има у свима сталежима и свима друштвеним слојевима, онда неће згорег бити, ако у „Бранику“ опишем, поред ратних догађаја и по које ратно вежбање у мирно доба, шат који опис читаоцу поуке и користи допринесе, ако га судба доведе на бојиште.

Ова већа вежбања са већим тактичним одељењима нужна су, да се војска учи дуго и добро пешачити; да зна под ведрим небом ноћивати и са предстражама свуд унаоколо се чувати од изненадног напада; да зна војска прелазити из табора брзо и у најбољем реду у бојни распоред, из овога у путнички строј; да се уче све три струке у битци узајамно потпомагати и т. д.

Једно једино не да се у мирно доба вежбати: одважност, јунаштво до лудила, јуриш на противника, био овај двапут или сто пута јачи од нас. А у рату има оваквих до крајности храбрих јуриша, и победа једнога на десет и сто њих противника.

У миру се поставио закон: Ако на једног њих двојица ударе, онај један мора да одступи, јер је изгубљен. Али у истини, у бој у, тај један неће назад, он јуриша па јуриша и победи.

Да наведем неколико примера:

На дан 5. јула год. 1809. после подне у 5 часова Наполеон пређе са острова Лобау, источно од Беча у офанзиву, прешавши Дунавац код варошице Енцергдорфа. Његове јуришне колоне добише правац на Немачки Ваграм и имађаху ову јачину: две дивизије Дипа и Ламарк, 21 батаљон, за овима долажаху 23 батаљона дивизије Сера и Дирит, а за овима 16 швадрона коњице под заповедништвом Сахика. Јуриш ових 44 батаљона и 16 швадрона управљен је био на празнину између аустријског I. и II. корпуса, и кад пређоше на јуриш, неколико батаљона од Хохенцолерова десна крила и 7 батаљона од Белгардова десна крила попусте и из прве убојне линије јурну назад и повуку са собом и другу линију, те француска јуришна колона већ с оне стране до аустријског главног табора приспе. Сад мајор Фром са 42. Ербаховим пуком у сабијеном строју по две сатније, међер само са шест таквих дивизионих маса рупи бајонетом на противника, не гледајући, колико њих има -- и потисне их. Брже притрчи Хохенцолерн, кад то виде, са 6 швадрона коњице, те противнику у бок. Униђе у Француза таква страва и паника, да су бегали безобзирце чак до Дунавца, те на остров Лобау опет.

Овде видимо, један пук да са 12 сатнија заустави и потера преда се 44 батаљона пешадије и 16 швадрона коњице. У миру се ово не да изразити.

Како је наш млађани Паја Путник, код Јарковца 1848. и код Сомбора на Моришу 1849. опкољен, бајонетом себи прокрчио пута, видесмо из „Браника“ од г. 1898. и из „Босанске Виле“.

А шта да рекнемо о барону Бехтолсхајму, који 1866. у Италији јурне са својим уланима на целу дивизију (две бригаде) непријатељску! Ови мишљаху, да је ово напад авангарде велике војске аустријске, те на одступ. Али јуриш за јуришем следова, доби противник страх од копља — то би сјајна победа јуначине барона Бехтолсхајма са шаком људи храбре коњице. Тај јунак данас је врховни заповедник у Загребу. Којим начином хоћемо ми при маневрима у миру тако јунаштво да обележимо?

Али зато нужни су ипак маневри са већим тактичним одељењима и треба да се вежбају.

Ја ћу да наведем један пример из свог службеног живота:

Даје-ли се у миру редутно здање на јуриш освојити?

Даје! Ево како:

Година 1863. у Пешти. Валеро-касарна стајаше тада усамљена у доста пространом пољу на северној ивици вароши. Здање четвороугално, капија на северној страни. Туда води насипни друм на исток. Мени у део падне да браним то редутно здање са 3 сатније свог батаљона, а друг ми мајор А. да напада са 7 сатнија.

Кад се је ово обавило, ја ћу сад изаћи са својима и примити од А. још 4 сатније, те ћу са 7 сатнија нападати, а А. са својих 3 сатније бранити. У првом спрату на југоисточном рогљу касарне находи се балкон, и мој противник седе тамо, да боље прегледа, како ћу нападати, и како ће он као устук своје припреме учинити.

Доле, на северо-источном рогљу стајаше пуковник К. да води надзор над вежбањем. Кад су моје 3 сатније изалазиле из касарне, могао је А. и његов ађутант видети са балкона и бројати моје војнике. Да је то учинио, видео би, да на друм прође само једна сатнија. Оне друге две поставим у заседу. Оне новодобивене 4 сатније поделим у јуришне стубове; поставим их ван пушкомета, пушке до ноге, капетан М. са оном једном сатнијом на крајњем десном крилу иза насипа заклоњен. Код њега поручик Ђока Новаков*). Ђока имађаше налог, да са по сатније у чаркаше обори жестоку ватру на браниоце на прозорима. Ако би резерва из касарне са пола снаге само испала на јуриш, он нека нагло одступи. Како се врати тај испад, одма за њим, те у старој позицији опет отворити ватру.

Сад пошљем капетана М. са другом полутином сатније, да поткрепи огњену линију. Пуковник К. заповеди, да цела резерва из касарне искочи. Капетан Т. то и учини, и ево га бајонетом на моје. У тај мах ја дам сабљом знак капетану Ш., те он са две сатније ускочи кроз отворену капију у касарну. Ја јављам пуковнику, да сам освојио објект.

И код града јаког има тајна вратаоца, кроз која резерва чини испад. Тако и код сваке затворене редуте. Код четвороугалног здања при брањењу постави се $^1/_3$ целе снаге као застава или резерва, која брани капију, и која чини угодном приликом испад.

То је овде учињено, ал' зло испало.

Овај начин нападања и освајања градова није нов. Већ пре 3301 године, тако читамо у Светом Писму старога завета, Књига Исуса Навина, Мојсијева наследника, глава 8. стих 10.: „А у јутру уста Исус Навина рано и преброји народ, па пође са старјешинама Израиљевијем пред народом на Гај.“

Јован Стефановић, витез од Вилова,
ц. кр. мајор.

*) Побратим мој и кум. Крстио ми 1864. најмлађе дете, борави вечити санак у Томашевцу на Тамишу у месту свог рођења.

својих актуалних парох. сесија прописане еквиваленте и порез уредно подмирују.

Ради бољег надзора и контроле над свима нар. црк. автоном. органима позваће се све епархијске власти, да подпесу списак правилно организованих црк. општина, као и оних црк. општина, у којима постоје привремени управни одбори уз навод узрока, зашто дотична црк. општина није правилно организована и од којег времена постоји ванредно стање у дотичној црквеној општини, даље тачан исказ о финалисаним рачунима дотичних црк. општина и т. д.

Услед једне пријаве, да је Др. К. Х. адвокат у Вршцу без знања епископа и Саборског Одбора продао камените плоче, које су услед асфалтовања око епископског двора у епископском иметку преостале, и од купца наводно новац примио, учињено је сходно расположење ради одштете и очувања права епископијског иметка.

Осим ових предмета учинио је Саборски Одбор многа расположења у погледу уплата заосталих саборских трошкова и верозак. приноса и донео је одлуке на 26 утока, поднесених против односних одлука Епарх. Административних Одбора као и на многе фискалске извештаје, предлоге и правна мишљења.

У овој седници дозвољени су зајмови у укупној своти 70.000 круна.

За трајања седница положен и освећен је темељац-камен згради за саборницу и нар. црк. автоном. звања, као што је то већ описано опширно у овом листу.

Нови Сад, 25. јуна 1901.

— **Српска странка у Далмацији.** „Српски Глас“ доноси у свом последњем броју на челу листа ово саопштење о закључку српских посланика у питању расцепа у српској странци:

„Клуб српских посланика бавио се ових дана приликама, у којим се сада налази српска странка на Приморју, те је нашао неопходно нужно и закључио је, да сазове скупштину странке, у Книну, најдаље до свршетка септембра о. год. На ту скупштину биће позвати сви српски посланици на далматинскоме сабору и царевинскоме вијећу, пак и они који су положили мандате; уредници „Српског Гласа“ и „Dubrovnika“; начелници свих српских општина; по један преставник, који ће бити изабран на нарочитом састанку од Срба из ових мјеста: Бенковац, Биоград на мору, Дубровник, Дрниш, Задар, Имоцки, Котор, Макарска, Метковић, Новиград, Пераст, Скрадин, Сињ, Сплет, Цавтат и Шибеник. У већим општинама, то јест: у Книну, Врлици и Обровцу биће начелнику додата још два, односно један преставник, које ће изабрати дотична општинска управитељства. Гдје је начелник, у исто доба, и посланик, заступаће га његов замјеник.“

Желимо да ова скупштина повољно реши сва спорна питања, како би се успоставило јединство у странци, јер данашње стање врло штетно делује на развој приморских Срба и убија у људима вољу за живљи рад.

— **Словаков одговор мађарском грофу.** Од некога доба мађарске аристократе ударише су у писање политичких брошура, ваљда да праве „штимунг“ пред изборе и да покажу, како њима није главно касина, него да се умеју бавити и озбиљним пословима Тако је гроф Јулије Андраши, син истоименог покојног министра иностраних дела, написао недавно једно политичко-историјско дело, које је врло озбиљан и темељан рад. Не може се то исто казати за брошуру грофа Јована Естерхазија, члана горње куће, под насловом „Инкомпатибилитет и народносни програми“ („Az összeférhetlenség és a nemzetiségi programmok“). Племенити гроф је у тој својој брошури хтео да докаже, како у сабор не могу ући такови посланици, који буду изабрани са народносним програмом, јер су — по мудровању грофа Естерхазија — народносни програми у Угарској инкомпатибилни! — Јесу инкомпатибилни, али не са законом, него са тежњама мађарских шовиниста, међу које спада и гроф Естерхази.

У споменутој брошури тај мађарски гроф поред многих других неистина и неисправности навео је и то, како је „Хурбан-Вајански г. 1899. приликом конгреса словенских новинара у Прагу, илустрованом присуством Комарова, на бавкету држао здравицу, у којој је изразио жељу, да се Словаци што пре споје са Чесима под круном св. Вацлава.“ То је гроф Естерхази навео, да докаже, како „народносни људи иду у иноземство, тамо нападају земаљске законе, руже мађарски народ“ и т. д.

На тај испад мађарског грофа одговорио је словачки родољуб Светозар Хурбан-Вајански у 76. броју турч.-св.-мартинских „Народних Новина“, изјавивши, да г. 1899. није ни било у Прагу конгреса словенских новинара, него је одржан тамо г. 1898., а на том Хурбан-Вајански није ни био, те није ни могао казати оно, што му је гроф Естерхази подметнуо. Горњу тврдњу грофа Јована Естерхазија, члана горње куће, назива Хурбан-Вајански пуком неистином, а у колико се у речима г. грофа баца у очи Вајанском и велеиздаја, назива он грофову тврдњу лакомисленом и злобном клеветом.

Радознали смо, шта ће г. гроф урадити на ове оштре речи Хурбана-Вајанског?

— **Саска победа у Брашову.** У вароши Брашову је у понедељак био избор посланика за угарски сабор на место умрлог дра Јулија Бренеберга. Изабран је једногласно Људевит Кароди, који је ватрен присталица тако зване „зелено-саске“ странке. Та странка води немачку народносну политику и због тога су мађарски листови силно огорчени на њу. Будимпештански листови су подигли велику вику због по Мађаре тако неповољног исхода брашовског избора, али им вика не вреди, јер у Брашову су Мађари мањи од макова зрна.

— **Црна Гора и арбанаско питање.** У новије време настоји аустријска и енглеска штампа да прикаже Црну Гору као ону државу, која хоће да се окористи код решавања арбанаског питања. Ови нападаји и сумњичења удешени су по моралу онога курјака, који је напао и заклао невино јагње, што му је тобоже прокосило мутећи воду. „Глас Црногорца“ одговорио је у последњем броју на та сумњичења овим по свој прилици службеним саопштењем:

„Усљед одлучности, којом се у посљедње доба расправљало арбанашко питање са италијанског гледишта у италијанској штампи и у италијанској заступничкој кући, бечка „Н. С. Преса,“ да тај факт забашури, и да пажњу јевропског јавног мњења на трећу страну обрати, истиче споразум између Италије и Аустро-Угарске односно Арбаније, па вели, да овај споразум не тежи само да се ове двије државе узајамно увјере, да не мисле на посјед Арбаније, — него се он много више простире на могућност, да се трећа рука пружи на арбанашки плијен. Ова могућност — наставља бечки лист — док постоји јевропска Турска, на сваки начин није опасна, а Аустро-Угарска нема се бојати подозрења, да она хоће да уздрма опстанак Турске. Али је ту, без сумње, црногорска амбиција, да се с положаја у Оцињу у згодном часу вијне у Арбанију, а то Аустро-Угарска не може жељети из разних узрока, прије свега не, јер је Црна Гора изгубила право, да се у Бечу сматра као лојалан и повјерења достојан сусјед, и јер би увеличање Црне Горе довело у опасност мир на босанско-херцеговачкој граници“ и т. д.

Да изоставимо друге мање сателите бечког листа, који по истим нотама свирају у аустро-угарској штампи, навешћемо још како бечки дописник лондонског „Стандарда“ развија и допуњује ту пјесму у инглеској штампи смјелије али тим плиће. „Што се тиче Италије — из Бечa се поручује у Лондон, — то се у њезиним захтјевима на Арбанију чује глас Црне Горе а не Италије. Црна Гора би хтјела узети Арбанију, један дио или цијелу Босну, па још и Србијом управљати; али би остварење тих снова било погибељно за Аустро-Угарску. Ниједан италијански државник ма ког правца не може бити тако необавјештен, да би се могао надати у могућност — кад би и нестало тројног савеза — да помаже Црној Гори у тим њеним сновима“ и т.д.

Тако се јавно мњење јевропско заварава, да се одврати његова пажња с једне стране, која другу изазиваше, па да се Црна Гора прикаже као елеменат нереда на Балкану — оно што би се с извјестне стране баш жељело да буде...

Односно „црногорске амбиције на арбанашки плијен“ умјесно ће бити напоменути, да је на црногорској застави исписата она народна максима: „Отего — проклето!“, којој потпуно одговара она друга и народна и већ међународна: „Сваком своје!“ — под којом заставом Црна Гора може мирно трпјети.... и правицу чекати, тим лакше што установљени и током година учвршћени њени добри односи са моћним источним сусједом најбоље изобличавају најновију стратагему-повику на њу

А што се тиче побуда и намјера италијанске акције у арбанашком питању, упућујемо оне, којима је до истине, на „L' Iniziativa“, последњи спис великог италијанског патриоте-мислиоца Мацинија, који Италија сматра његовим завјештајем, и који слободу и самосталност балканских народа захтјева у име животних интереса Италије.

Само толико на ову најновију тапад од папира, на коју смо већ навикли и која нас није ометала нити ће ометати, — и на најновија подметања, да подметачи не реку: ко ћути — потврђује.“

— **Руски поздрав Чесима.** Руски генерал Ритих, који је био на соколској слави у Прагу, послао је Чесима на поласку из Прага преко „Народних Листи“ свој опроштај. Немци су необично узбуђени због тога. „N. F. Presse“ доноси о том чланак пун жучи и пакости. Поздрав гласи овако:

„Поздрав Чесима! Дошао сам к вама са далеког словенског истока, из суморних шума леденог севера, из неизмерних степа Црнога мора. Дошао сам да вас уверим о нашој руској љубави и да вам кажем, да можете имати потпуно поверење у моћ Русије. Дошао сам да вас потсетим на оно што је главно, на име да ви ову неизмерну руско-словенску земљу морате проучавати и упознавати. Тамо ћете ви Чеси наћи све што тражите, чему се надате, наћи ћете још више него што замишљате. Тамо ћете наћи неисцрпно богатство природе, рад духа и руку, привредни и занатски напредак, али ћете наћи и снаге и народне свести, која увек расте и има свој корен у уверењу, да сви чланови народа морају служити народу. Код нас се све ради за народ, у заједничкој и јединственој љубави према народу лежи наша моћ, а где ње има, треба само прилике и потицаја, да се она покаже и према другима. Није то само голема, несавладљива материјална, него и морална снага, која нам је у свакој тежњи спремна помоћи. Тек кад упознате Русију, сазнаћете где лежи извор словенске моћи. Под тим знаком доћи ће победа! Ја желим од срца да Бог даде, да се доврши васкрс чешког народа. Нека Бог подари Чесима сазнање праве народне слободе! Нека Бог подигне вашу народну свест, вашу културу, ваш језик и благослови вас земаљским добрима, која ћете стећи док се ваше трговачке везе прошире од јадранског мора до тихог оцеана. Амин, Амин кажем вам. Верујте и надајте се у Бога! Бог је велик, он је створио нашу словенску Русију“.

Политички преглед.

— **Угарски сабор.** Магнатска кућа држала је у петак своју последњу седницу. Расправљало се о законским предлозима, који су већ примљени у посланичкој кући. Сви су предлози брзо решени. Дуже се расправљало једино о законском предлогу о инкомпатибилитету. Гроф Естерхази износи своје назоре о инкомпатибилитету, које је већ објавио у својој фамозној брошури. Он тражи и политички и морални инкомпатибилитет, коме би били подвргнути они који раде против државне идеје, против јединства народа и т. д. Ово је све наперено једино против народности. Гроф Кеглевић, гроф Ф. Зичи, Ернуст примају предлог. Министар-председник Сел одговара на неке приговоре својих предговорника и побија назоре Естерхазијеве. Карактеристично је, да и Сел и остали говорници примају патриотску тенденцију Естерхазијевих предлога, али држе да није згодно време, да се ово питање реши, нити се може решити у оваком закону. Исто су тако о овом писали и сви листови. После тога је предлог примљен у целини, а за тим и у појединостима. На предлог надбискупа Часке закључено је, да председник честита краљу имендан у име магнатске куће. За тим је седница закључена.

Посланичка кућа имала је у суботу кратку седницу. Поред ситнијих ствари примљен је допис председника магнатске куће, у ком су побројани законски предлози, које је магнатска кућа примила. Ти ће се предлози поднети сад на санкцију краљу. После тога су још примљене петиције неких жупанија, које се тичу привредних питања, а онда је седница закључена.

— **Далматински сабор.** У уторак је поднео автономаш Лубин прешан предлог о познатој афери општине Вргорац. Он тражи, да се изабере одбор, који ће за 48 сати поднети извештај о тој ствари, нарочито о држању неких посланика у вргорској афери. Народњак Чингрија противи се прешности, али тражи да се расправља о овој ствари, која је по његову тврђењу тендециозно приказана у јавности. Праваш Трумбић каже, да вргорска афера може бацити рђаву светлост и на друге општине. С тога је за прешност, али не да се одмах расправља, него да се изабере одбор, који ће у најкраћем року поднети извештај о целој афери. Ивчевић каже, да је Лубинов предлог против пословника, кад одређује рок, до ког се мора поднети извештај. Пошто су још говорили Лубин и Чингрија прешло се на гласање и предлог Лубинов је одбијен.

— **Одступање Победоносцева.** Већ се доста дуго шире у јавности гласови да је врховни прокуратор руског св. Синода Победоносцев пао у немилост код цара Николе и да ће морати одступити. Мађарски лист „Magyar Hirlap“ обратио се директно на Победоносцева с питањем има ли истине у вестима да ће он због свог држања у екскомуникацији грофа Л. Толстога и прогањању руских ђака бити уклоњен са свог места. Победоносцев је одговорио овом листу: „Вести које се односе на моју личност лажне су.“ — Чудновато је, да се баш мађарски кругови толико интересирају, хоће-ли Победоносцев одступити.

Новости из места и из народа.

Нови Сад, 25. јуна 1901.

— **Књижевни Одбор Матице Српске** имао је у четвртак 21. јуна (4. јула) своју редовну седницу под председништвом А. Хаџића, председника друштвеног. — Узима се на знање извештај председников, да је депешом поздравио јубилеј почасног члана Матичиног М. Ђ. Милићевића. — Кнез бугарско министарство просвете пристаје на размену издања и шаље своја од прошле године. — За другог оцењивача на дела, која стигну на расписану награду одређен је члан Сава Петровић, пошто је г. Свет. Савковић изјавио, да се не може примити. — На позив Управног Одбора решава се, да се приходи фондова Атан. Гереског и Новака Голупског употребе на књижевне награде и на издавање дела Матичиних. — У случају, да г. др. Никола Андрић пошље понуђену расправу о Павлу Соларићу, издаће се та чл. дру Јов. Радонићу. — Свршетак расправе дра Лазе Костића о Змају Јовану Јовановићу издаје се чл. Рад. Врховцу. — Као трећа „Књига Матице Српске“ штампаће се путописна црта Чеде Мијатовића „Цариградске импресије“. — У „Књиге за народ“ примљени су рукописи „Св. Апостол Павле“ од чл. Милутина Јакшића и „Занати и занатлије“ од Љубомира Лотића. — Прима се за Летопис приповетка Борисава Станковића „Јовча“. — На расписану награду стигоше ова позоришна дела: „Шеста заповест“ и „На распућу“. — Издају се на оцену: „Моје искрице“ песме Јова Калика, приповетка „Ускок“ од непозн. писца, „Карадаглија“ спев Рад. Тунгуна. — Не примају се: превод Пушкинове „Русалке“ и „Народне женске песме“, збирка М. Обрадовића. — Узима се на знање извештај сакретарев о питомцима. — Расписаће се стечајеви на нека упражњена питомачка места. — Уређивање Календара Матице Српске поверава се чл. Тих. Остојићу.

— **Лекарима у пажњу.** Код кр. судбеног стола у Новом Саду расписан је стечај на место другог судског лекара са роком до 1. септембра о. г.

— **Незгода са поштанским маркама.** Многи нам се туже, а и сами смо искусили, да материја, којом је превучена полеђина наших поштанских марака, никако не хвата, тако да се марке не могу добро да се лепе, а многе отпадају. Пошто због тога публика може да има штете, то молимо надлежне, да својим путем и начином пораде, да се тај недостатак код поштанских марака уклони.

— **Змај Јован Јовановић** омиљени песник српски преселиће се ових дана из Загреба у Каменицу.

— **Помен добротворци Катици Димитријевићевој.** Пре четир године упокојила се у Руми добротворка Катица Димитријевићева, која није имала у животу никаква ближа сродника, те је усинила хумано наше друштво „Српски учитељски конвикт у Новом Саду“ и поставила је то друштво за свог универзалног наследника куће и 4 јутра ораће земље. Око тога се водила парница од неких даљих сродника и сад је, ове године, то окончано тако, да је друштво наследило све то имање, које по одбитку дугова и других легата за друштво представља вредност од 10—15 хиљада круна. У знак свога признања изишао је у Руму, родно место добротворке ове, последњег четвртка председник тога друштва Арк. Варађанин, са друга четир одборника, Вељком Петровићем из Земуна, Ђ. Милићем из Новог Сада, Радованом Малушевићем из Карловаца, и Николом Јовановићем из Иванђије, те су положили леп венац свежег цвећа на гроб своје добротворке, Катарине Димитријевићеве, и у друштву са потпредседником друштвеним, Гавром Путником из Руме и парохом тамошњим, пречасним г. Марком Шаулом, отпојали мртвачки помен и са „Вјечнаја памјат“, тим видним чином црквене тугованке, топло захвалили оној души, која је прихватила у своја наручја дечицу српских народних учитеља, тих трудбеника народних. Г. парох је учинио овај помен из почасти и председник му је усрдно захвалио.

Неколико одличних грађана румских, у друштву са румским српским народним учитељима, приредили су гостима у почаст пријатељско вече и сутра дан ручак, где су у лепом разговору, песми и здравицама врло пријатно провели.

— **Лед.** Пишу нам из Горњег Ковиља: „Јуче, 23. јуна после подне имали смо у горковиљском хагару леда, који је непокошеном

житу квара нанео; кукурузу је лист окрзан, али му неће шкодити.

— **Софија Седмакова српска оперска певачица.** Пишу вам из Беча: „Од 32 овогодишњих ученица на бечком конзерваторијуму, свршиле су само две са одликом, а међу њима и наша Српкиња гђца Софија Седмакова. Она је одма ангажована на опери у Франкфурту на пет година Прве године добија 4600 марака, а та ће свота растити постепено тако, да ће при крају имати 11.000 марака годишње плате, што је за младу почетницу свакако врло ласкаво и сјајно. Софија Седмакова рођена је у Новоме Саду. Отац јој је римокатолик, а мати је била православна, па пошто је рођен пре ње брат и крштен по оцу на римокатоличку веру, то отац није хтео да му деца буду разне вере, те и кћер даде крстити у римокатоличкој цркви. Но ко познаје Софију Седмакову, тај зна, да је она и по осећајима права Српкиња римокатоличке вере. — Осим красног гласа, који је сада и изврсно школован, Софија Седмакова располаже са ванредним темпераментом, који ће јој на позорници као глумици бити од неисказане користи. Изгледа, да та глумачка жица лежи у крви, и њена старија сестра је српска глумица у Београду, гђа Милојевићка, која је и у другим српским крајевима позната. Млада наша уметница проводи сада одмор преко лета код оца у дивној сремској Каменици, а септембра иде у Франкфурт, и ми јој желимо да у страну свету стече сјајне успехе и красну будућност, да тако и своме роду славу и дику донесе, што се од ње с пуним основом и очекивати може.“

— **Нова српска земљорадничка задруга.** У Великој Кикинди у Банату, основана је П. српска земљорадничка задруга. Председник јој је Пера Иличин, заменик председников Мита Гајин, а пословођа је Димитрије Гавранов

— **Нови доктор православлога св. богословља.** Јављају нам из Черновица ово: „У прошлу недељу 17. јуна т. г. промовисан је на овдашњем универзитету за доктора православног св. богословља преч. г. Владимир Димитријевић, парох пештански, необично свечано. Исти г. парох слушао је након свршеног богословског училишта у Ср. Карловцима овде две године науке богословске на правосл. факултету наше универзе, стекао је још тада много одличних познаника, а залазио је лане и ове године, док је овде полазио строге испите, у све наше научне кругове.

Промовисању пароха В. Димитријевића присуствовали су сви слушатељи богословског факултета са својим професорима и многа одлична публика. Српску црквену општину пештанску заступао је председник школског одбора јој, г. Стеван В. Поповић, управитељ Текелијина завода, који је у очи недеље амо тога ради стигао. По свршеној промоцији скупљена одлична публика поздравила је новог доктора врло усрдним честитањем. Парох др. В Димитријевић дао је тога дана у вече, у почаст својих универзитетских професора, сјајну вечеру у овдашњем хотелу код „Црнога орла“, на којој су присуствовали сви професори богословског факултета са својим госпођама и кћерима, ректор универзитета, декани правничког и богословског факултета, заступник српске општине пештанске и три члана богословске омладине.“

— **Верење.** Г. Душан Радић, професор на српској учитељској школи у Сомбору, верио се са гђцом Вером М. Петровићевом, професорком на истој школи, ћерком покојног врсног професора Мите Петровића. — Младим вереницима најсрдачније честитамо и желимо сваку срећу у њихову будућем брачном животу!

— **Изабран за члана музичког савета.** Конгрес музичара, који је ових дана одржан у Будимпешти, изабрао је музички савет од 50 чланова. У тај савет изабран је и наш млади композитор г. Исидор Бајић, који је на истом конгресу постигао врло велик успех својим предавањем о српској музици. У том савету су први музички капацитети, те је чланство у том савету за нашег младог музичара заиста лепо одликовање. Ми му срдачно честитамо!

— † **Јован Форовић.** У среду је умрио у Варјашу Јован Форовић, индустријалац, у 73. години свог живота. Покојник је био почасни грађанин града Горњих Карловаца. За њим тугује многобројна породица. Мртво тело његово опојано је у Варјашу, а затим је пренесено у Темишвар, где је сахрањено у породичној капели на темишварско-градском гробљу. Нека му је лака земља и вечан спомен!

— **Убијен ишпан.** На пустари Кутошу у бачкој жупанији су рисари на имању Богдана Петровића убили ишпана Белу Хуску. Ишпан је хтео раднике да натера да раде и други посао поред оног, што су га погодили; из тога се излеже свађа, те радници навале с батинама на ишпана и умлате га. Жандарми су похватали убице. Ишпан је оставио иза себе жену и четворо ситне деце, која су гледала како су им оца убили.

— **Извештај панчевачке српске више девојачке школе.** Добили смо извештај панчевачке српске више девојачке школе за школску годину 1900/01. На првом је месту чланак: „Шта сад...?!“ од управитеља Милана Мандровића, у ком писац износи лепих мисли о вишем женском образовању. За тим наставница г-ђа Даница Чакловићка описује излет новосадске више девојачке школе у Панчево. После тога долазе податци о унутарњим школским приликама и наставном раду. На почетку године било је ученица свега 82, на крају 80, а од тога их је испитано 77. С одличним успехом свршило је годину њих 6, с врло добрим 22, с добрим 31, с довољним 14, с недовољним 3, са слабим 1. Све ученице биле су Српкиње, једна међу њима католичке вере. По родитељском занимању било је 19 занатлијских девојчица, 8 крчмарских, 5 послужитељских, 18 ратарских, 2 свештеничке, 10 чиновничких. По завичају било је из Панчева њих 51, из Угарске 25, из Хрватске и Славоније 3.

— **„Гуслар на збору“.** Познати српски академски сликар А. Боцарић израдио је нову слику: „Гуслар на збору“ или „На развалинама српског царства“. Слику је олеографски умножио загребачки трговац Петар Николић. Замисао и израда слике је алегорична. Под суморним небом, а на развалинама сјајних дворова окупили су се Ср и из свих крајева око гуслара. Сви га слушају погнуте главе и тужна лица, само Србијанац и Црногорац високо дижу своје ведро чело и показују поуздање у будућност. Замисао своју извео је Боцарић уметнички врло живо вештом композицијом боја и ванредном природношћу ликова приказаних на слици. Слика ова и по замисли и по изради може да буде леп украс српских домова Цена слике је 24 форинта.

— **Поклон српском краљу и краљици.** Јерусалимски патријарх Дамјан послао је краљу Александру и краљици Драги скупоцену, у седефу уметнички израђену у рељеву, икону у византијском стилу, која представља рођење Христово. Испод иконе је напис на грчком језику, који садржи посвећење краљу и краљици.

— **Страшна туча.** Из Нове Градишке јављају, да је у среду после подне око 4 сата била у Новој Градишци и околини страшна туча с олујом, која је са свим уништила усеве, порушила многе куће и шталс, а особито нанела грдну штету кукурузу, тако да од њега још само стабљике из земље вире. Ветар је био тако јак, да је кола и коње, који су ишли поред Саве, бацао у воду. Штета је огромна.

— **После двадесет и пет година.** „Београдске Новине“ доносе поводом 25-годишњице рата за независност Србије ове белешке о ратним догађајима 19. и 20. јуна:

19. јуна (1. јула) 1876. (пре 25 година) Срби под мајором Ђуром Хорватовићем пређу границу на Пандиралу, према Бабиној Глави, пошто су прво морали топовима разрушити караулу, у којој 7 Турака не хтедоше предати се, него сви изгинуше. Ту се одликовао млади буљубаша са српске карауле пандиралске. Испред Бабине Главе имали су мален сукоб са Турцима, при чему су имали 2 мртва и 8 рањених.

19. јуна (1. јула) 1876. (пре 25 година) Црногорци ударе на турски логор код Подгорице и после боја, који је трајао 5 сати, стерају Турке под подгоричке зидине.

20. јуна (2. јула) 1876. (пре 25 година) пуковник Милојко Лешјанин са 600 момака пређе српску границу код Великога Извора. Код карауле ударе се Срби са Турцима. Бугарска „Света чета“ збуни се и стане бегати, при чему бугарски добровољци зло страдаше од Черкеза. Својим бегством приморају Бугари и Србе на уступање. У вече 2 табора Турака са 3 топа покушаваше да узму Велики Извор, али их одбише сами сељаци, који су заузели стрељачке ровове. Ноћу 10 табора Турака с батеријом топова потисну Србе са виса над Великим Извором.

Исти дан у 4 и по часа ујутру отворе Турци ватру са Бабине главе, где су била 4 турска табора са батеријом топова јако ушанчени. После успешне канонаде Срби пођу у 1 сат по подне на јуриш, отму два редута, а главни редут остане без боја и у нереду повуку се у Белу Паланку. Ту се врљишки батаљон са командиром Марком славно борио. Особито се одликовао мајор Ђура Хорватовић, којега је Кнез Милан одмах авансовао. Срби су имали 17 мртвих, 61 рањена и 65 несталих. Турци су имали јаке губитке; самих Черкеза пало је око 200. Један турски топ поломљен је. Срби добију шаторова, муниције, коња, хране, масака. Српска артиљерија осветлала је себи образ.

Исти дан пуковник Узун Мирковић пређе границу од Гранаде, где узме тврду караулу Повосницу, продре до Кнез-Села на подруг сата од Ниша. Тамо сузбије Турке топовима и за тим се врати на Гранаду.

Исти дан пређе границу код Катуна капетан Паја Ђорђевић, продре до Топонице, где је остао до 15. јула, не имајући сукоба са Турцима.

Исти дан пуковник Милутин Јовановић пређе са 3 бригаде границу преко Суповца и Сечанице и преко Дудулајице на Мрамор. Испред Мрамора дође до борбе, у којој се одликовао артиљериски поручник Васа Мостић, који је Турке наговио на повлачење. Али у Влахе у ћуприској бригади уђе пански страх и стану бегати, те их у бегању Турци многе посекоше. Алексиначки батаљон под Трифуном сузбије Турке. Многе коњанике, који су хтели да их врате, убију Власи; зато их је одмах стрељано 15. Тај дан погинуло је и рањено 60 Срба. Турски губитак рачунају на 600 мртвих и рањених.

Исти дан пуковник Коста Бучовић удари од Вукање на турску границу, разори турску караулу, при чему погибе 6 Срба и један Турчин, а за тим пође на Прокупље. Борба је трајала цели дан и пред вече Срби уступе без успеха.

Исти дан капетан Стеван Бинички заузме Јанкову Клисуру, отме 2 карауле, којима сва посада погине, код Чучала одбије 500 Арнаута, заузме Чучало а сам изгуби само 2 човека.

Исти дан у 5 сати ујутру ђенерал Ранко Алимпић пређе с војском Дрину у правцу ка Бијељини. Отпор пограничних турских караула одмах је савладан. На Лескову Пољу под Бијељином отвори се жесток бој, који је трајао до 5 сати после подне. Турци бише стерани у Бијељину, Срби продру у варош и стерају Турке у тврдињу. Срби добију заставу, заробе неколико Турака, добију пушака, волова, коња, ипак страшна турска ватра из кућа примора их на уступање, али остану на левој обали Дрине. Турци су имали 600 мртвих и рањених; Срба је погинуло 120, ранило се 362, нестало их 40. У овој борби одликовали су се пуковник Груја Мишковић и капетан Паја Путник.

Исти дан после свечана богослужења прочита се на Цетињу прокламација, којом кнез Никола јавља Црногорцима, да са Србијом иде у рат на Турке. Кнежева проклмација датована је на Видов-дан 15. (27.) јуна.

— **Српско-руски картел.** Између српског бродарског и руског црноморског друштва закључена је погодба, по којој ће на извесној тачки на Дунаву, која ће се одредити, лаће једног и другог друштва предавати робу једне другима два пут недељно.

— **Прослава српских добровољаца.** О прослави добровољачкој од прошле среде дошао је у добровољачки логор после подне војни министар и прочитао краљевски указ, којим краљ велики број добровољаца одликује медаљама за војничке врлине и таковским орденима. Међу одликованима има доста Руса и Бугара. Одликоване су и две жене: Стана Ковачевићева и Рускиња Марина Гергина, учитељица у Белој Паланци. Краљ Александар примио је у аудијенцију изасланике бугарских добровољаца Кисова, резервног пуковника, дра Молова, апотекара Карастојанова, трговце Спира Иванова и Михаила Тепавског, и адвоката Симу Соколова. Сакупљени добровољци послали су руском цару Николи овај телеграфски поздрав: Добровољци Срби, Бугари и Руси, сакупљени да прославе 25-годишњу успомену учешћа свога у ратовима 1876-—78. год. најискреније подносе пред стопе Вашег Императорског Величанства изразе осећаја своје благодарности за сва добра, која су Господари велике руске земље указивали Словенима. Ми сви дижемо чашу и пијемо у здравље Ваше, Велики Господару!“

— **Босански исељеници.** Хасан Челеш, из Бањалуке, допутовао је у Београд с још две породице босанских мухамеданаца. — Сулејман Билић, из Босанске Градишке, са још четири породице босанских мухамеданаца допутовао је у Београд.

Новости са стране.

— **Одликовани Чеси.** Поводом недавне посете краљеве у Прагу одликовани су међу осталима: Прашки градоначеоник др. Владимир Срб командирским крстом ордена Фрање Јосифа са звездом, младочешки посланици др. Јосиф Херолд и Јан Кафтан командирским крстом истог ордена.

— † **Кнез Клодвиг Хоенлое.** У купатилу Рагац умрио је у суботу трећи канцелар немачке царевине кнез Клодвиг Хоенлое. Родио се 31. марта 1819. г. Кад је свршио науке ступио је у државну службу у Баварској. У време борбе око немачког јединства он се борио против сепаратистичаих струја у Баварској и то с успехом. Год. 1866. био је позван за баварског министра-председника, те му је пошло за руком довести Баварску у што ужу везу са северном Немачком и тиме је било спремљено земљиште за потпуно уједињење у год. 1870. Год. 1870. 7. марта пред рат француско-пруски морао је одступити због нападаја клерикализма. Онда се повукао из службе и остао члан парламента Г. 1874. ступио је опет у службу као посланик у Паризу и много допринео примирењу страсти. Год. 1878. био је трећи пуномоћник немачки на берлинском конгресу. Год. 1880. водио је кратко време спољну политику као државни секретар. Од год. 1885. био је државни намесник у Штрасбургу и остао ту готово десет година. Год. 1894. после Капривијеве смрти дошао је за државног канцелара и остао на том месту до 17. октобра 1900., кад га је заменио садашњи канцелар гроф Билов.

— **Куга у Цариграду.** У Цариграду је било неколико случајева куге. Због тога су бугарска и румунска влада наредиле карантен за путнике и робу из Цариграда.

— **Како Чеси раде.** Код прошле контролне смотре у селу Собекуру, у Чешкој изјавио је начелник Кропачек, да неће више ићи на контролне смотре, пошто комисија издаје наредбе само на немачком језику. Срески начелник осудио је Кропачека на 20 К глобе, што је повредио службену дужност, коју му држава налаже. Кропачек се притужио намесништву и влади, но није му ништа помогло. Али пошто та глоба иде у општинску касу за помагање сиромаха, не хтеде општинско заступство примити новац од Кропачека. Срески начелник тражио је свом силом, да се тај новац уплати у касу. Онда одлучи општинско заступство, да изјави своје поверење Кропачеку за његово држање у овој ствари, а уједно му одреди награду за то у износу од 20 круна. Срески начелник није хтео потврдити овај закључак, пошто се њиме одобрава кажњиво дело. Сад ће се опет општинско заступство притужити намесништву и влади.

— **Покушај самоубиства у затвору.** Из Прага јављају, да је Леополд Хилзнер, који је због убиства у Полни био осуђен на смрт, али је помилован и казна му промењена у доживотну робију, — покушао у уторак у јутро да се обеси у панкрачкој тавници. Обесио се о канап за кључаоницу, али чувар за времена опази то и пресече канап.

— **Исељавање у Америку.** У Сједињене Државе америчке нарастао је у год. 1900. број досељеника из Европе до необичне висине. Доселило се 472·126 душа, док се год. 1899. доселило 361·318 душа. Највише има досељеника из Велике Британије и Ирске, т. ј. 149·532 душа, за тим из Италије 111·088. из Аустро-Угарске 108·701, из Русије 92·486. Далеко иза њих остају Немачка са 20·768 исељеника, Шведска са 20·785, Норвешка са 11·059, Румуњска са 9·953, Грчка са 5·664, Португалска са 4·897. Остале државе имају све испод 3 хиљаде исељеника. Најмање се иселило из Србије, Бугарске и Црне Горе, т. ј. 310 душа, из Турске 402, из Шпаније 468. Међу исељеницима из Аустро-Угарске има највише Пољака, Словака, Срба и Хрвата.

— **Сирт Грумбков-паше.** У понедељак је умрио на путу у Европу у близини Мехадије Грумбков-паша у једним колима оријент-експрес-воза. Он је био од оних немачких официра, што су после руско-турског рата преузели на себе задаћу, да реорганизују турску војску. Међу овим официрима био је он за Турску један од најзаслужнијих, пошто је као инспектор артилерије управо створио турску артилерију, која се у турско-грчком рату врло одликовала. Грумбков-паша учествовао је у турско-грчком рату, те се тврди, да је имао врло велика утицаја на операциони план врховног заповедника Едем-паше. Осим тога одликовао се у рату ванредном смелошћу и одважношћу, чему је сведок нападај на Ларису и брзо заузеће тога града.

Ратна слава, коју је Грумбков-паша задобио у грчко-турском рату, доста је јефтина. „Мудри Греци“, особито њихова поносита војска, евзони, гледали су да буду у пристојној даљини од турских куршума и шрапнела, и само се тиме може растумачити, да је у том рату, с обзиром на данашње оружје, онако мало људи погинуло. Грумбков-паша је са 450 коњаника заузео град Ларису, а да су Грци били момци од мегдана, могли су под Ларисом задржати сву турску војску, која се силазила са мелунских кланаца. Но Грци су стругнули, те тако се Грумбков-паши лако било прославити и добити орден Османије у бриљантима. Под Ларисом Грумбков-паша у мало што није погинуо, али не од грчког куршума, него од лагума испод моста. Један га је старац упозорио на опасност и лагум је дигнут, те је Грумбков-паша мирно могао да уђе у Ларису.

— **Укидање опомена у руској штампи.** Руски цар одредио је, да се укину опомене, које је министарство унутрашњих послова давало руским новинама. Овај поступак рускога цара поздрављa руска штампа веома симпатично. Комаревљев „Свет“ пише: За руску штампу почиње нова ера. Ми се надамо, да ће сада руска реч с новом енергијом служити правим и битним интересима рускога народа и отаџбине. — „Новости“ поздрављају тај корак овако: Наш лист, који је већ двапут опоменут, први пут пре осамнаест година, други пут пре десет година и који је сада ослобођен тога, осећа особиту радост и захвалност на тој љубави свога императора. — „Новоје Времја“ славећи дело владарево, каже, да је и оно добило две опомене једну пре 22 године, другу пре 20 година, а познато је, да лист престане у Русији излазити, кад добије три опомене. Нема сумње да ће ово послужити полету руске штампе, која ће моћи сада слободније претресати о потребама руског народа и о његову положају према осталим народима.

— **100-годишњица вршаће машине.** Овога месеца навршује се 100 година, од како је на имању војводе Бедфордског у Енглеској про-

радила прва вршаћа машина („коњара“.) Та је била наравно примитивна, али је била огромна добит за вршидбу. Касније су те коњаре потиснуте локомобилом („ватренкама“) и данас и осредње газде вршу на ватренкама.

— **Споменик кнезу Бизмарку у — Москви!** Немачка колонија у Москви подигла је тамо споменик покојном канцелару немачке царевине кнезу Отону Бизмарку. Ма колико човек уважавао немачки пијетет према творцу немачке царевине и уједињења немачког народа, ипак је чудновато, да Немци подижу Бизмарку споменик у срцу Русије, у „мађушки“ Москви. Шта би казали Немци, да руска колонија у Берлину подигне тамо споменик генералу Скобељеву? Поводом овога „Новоје Времја“ врло згодно вели: „Москва се украсила новим споменником, — споменником Бизмарку, тешким 27 пудова. Истина, у Москви нема споменика Александру III., Гогољу, Аксакову и многим другима; истина у Берлину нема споменика Александру Благословеноме, који је спасао Пруску, ни Александру II., који је допустио уједињење Немачке и пораз Француске. Али подизање споменика творцу немачког јединства у срцу Русије не требе да нам улива мисао, да је немачка колонија у Москви тако јака. Кад се та колонија поруши, гвоздени канцелар наћиће се у чудном положају: сам посред народа, против кога је он радио целог свог живота. Нови споменик ће пак тај народ подсећати на његова историјског непријатеља. Ако је зло заборавити пријатеље, још је горе заборављати непријатеље. Дај Боже да Бизмарков споменик у Москви послужи на корист руској идеји.“

— **Жртве автомобилске утакмице између Париза и Берлина.** Автомобилска утакмица између Париза и Берлина не само да је зближила Немце и Французе, него је захтевала и жртава: Једног човека су прегазили и усмртили, а два детета су тешко ранили. Осим тога су та кола, што дахћу, прегазила и убила једно ждребе, 4 пса и 11 патака, и ето њихова у прашину по друмовима проливена крв запечатила је француско-немачко пријатељство.

— **Немачка повчана криза.** Трагови пада липиске банке избијају непрестано на површину. Многе породице и многе установе потпуно су упропаштене. Несрећа, у коју су упали, присилила је многе људе, да сами себи одузму живот. Поседник Грајнер пуцао је два пута у своју жену и своју болесну кћер, и смртно их ранио, а за тим сам себе убио. Банкар Кроман и трговац Шефер убили су се, јер су спали на просјачки штап. Трговац с вуном Шведлер и један касир липиске банке утопили су се, а суперинтендент Милер полудио је због великих губитака. Несрећа, која је снашла средњи сталеж у Липисци, не да се ни описати. Многа подузећа и фирме су пропале. Варош Липиска морала је одредити 1 милион марака, из којих даје кредит на уложне књижице липиске банке малим трговцима, само за то да при закључку квартала не запну плаћања и сва мала трговина. И филијала Немачке Банке из Берлина даје новаца на уложне књижице пропале банке, али само 30%. Све добротворне закладе вароши Липиске, у износу од 699·500 марака, пропале су потпуно. Нови јак удар осетио се у четвртак, кад је каселско друштво за сушење кома пријавило стечај. Главни директор тога друштва Шмит побегао је, а директор надзорног одбора Сумпф ухапшен је. Сад се тек показује каквим су се варкама служили заједнички и липиска банка и ово друштво, да прикрију своје рђаво стање. Вештачким дизањем курза, непрестаним повисивањем акцијског капитала и отварањем нових подузећа ово је друштво заваравало своје акционаре. Липиска банка куповала је непрестано акције каселског друштва и дизала им сама курз, само да не избије на јавност њихова веза, тако да она има готово све акције сада у својим рукама, а оне су без икакве вредности. Липиска банка варала је своје акционаре лажним састављањем билансе. Она је увек пред закључак године тобоже прекидала везе с касалским друштвом, само да билавса буде повољна, а почетком нове године одмах је наставила стари рад. Судбена истрага потпуно ће расветлити ову ствар.

НОВИЈЕ.

Праг, 24. јуна. У име одбора, који је приликом соколских свечаности дочекао госте, др. Клима је телеграфски благодарио руском генералу Ритиху на његову учешћу при свечаностима. Генерал Ритих, који је сада у Рајхенхалу, одговорио је телеграфски овако: „Врло сам срећан, што сам своје осећаје могао изразити код вас. Телеграфисаћу у Петроград. Љубим вас срдачно и никад нећу заборавити витешке Чехе.“

Београд, 24. јуна. За изборе склопили су радикално-напредњачки фузионаши компромисне листе, те ће се кандидовати 95 радикала и 35 напредњака. Против тих фузионашких кандидата ступиће независни радикали и либерали.

Лондон, 24. јуна. Трансвалски посланик у Брислу, др. Лејдс, послао је у име Кригерово ноту великим силама, у којој протестује против свирепог енглеског поступања са бурским женама и децом.

ТЕЛЕГРАМИ
уредништву „Браника“.

Букурешт, 25. јуна. Услед нових случајева куге у Цариграду пристаништа у Констанци и Мангалији затворена су свима страним бродовима. Карантен је проширен и на путнике експрес-воза, који је прекинуо саобраћај.

Потсдам, 25. јуна. Принц Ајтел Фридрих, трећи син цара Виљема II., уврштен је јуче у први гардијски пук. Том приликом је цар Виљем држао говор свом сину, у ком је рекао, да је први задатак одбрана отаџбине, прво оружје мач, прво одело пруски војнички капут. (Чудна наука! — Ур. „Бр.“)

Привреда.

Српски новчани заводи.

„Привредник“ доноси врло интересантан чланак, у ком се приказује развој српских новчаних завода за последње три године у Угарској, Хрватској и Славонији, упоређен с развојем румунских завода у исто време. Из тога чланка видимо, да укупни иметак српских новчаних завода износи 57,095.482·84 К и да је у 3 године порастао за 12,663 011·26 К Напредак за ове три године био је бољи него код Румуна, јер укупни иметак њихових завода је порастао за 7,684 557·06 К и износи данас 60.009.313 20 К. Пре три године били су Румуни напреднији за 20 завода, а у укупном капиталу за 8,000.000 К, док су данас напреднији само за 6 завода, а у укупном капиталу за 3,000.000 К. Углавници и резервном фонду са свим смо се приближили Румунима, а у улозима напредовали смо за ово 3 године фактично са 5,020.114 06 К, а за 1,500.000 К боље него они. Улози на штедњу у српским заводима износе крајем год. 1900. 30,224 063·42 К, уплаћена главница 8,160.295·31 К, резервни фонд 2,464.933·07 К, пензиони фонд 105.211·17 К, а чиста добит 1,063.676·73 К. Свих завода биле је 67, а у току год. 1901. основано је до данас још 8 нових штедионичких задруга.

Трговина.

Нови Сад, 25. јуна 1901.

Цене су биле:

Жито ново прве каквоће	— —	15 К.	— — — „
Жито ново друге каквоће	—	14 „	40 — — „
Зоб	— — — — — — — —	13 „	40 — — „
Јечам нови	— — — — — —	10 „	80 — — „
Кукуруз нови окрњен	— — —	10 „	— — — „
Пасуљ бели	— — — — — —	13 „	— — — „
Пасуљ жути	— — — — — —	12 „	80 — — „
Вика	— — — — — — — —	16 „	— — — „
Мухар	— — — — — — — —	14 „	— — — „
Проја	— — — — — — — —	9 „	— — — „
Вуна	— — — — — К.	—130—	— — — — —

Све од 100 клг.

Будимпешта, 23. јуна (6. јула) 1901. Пшеница се врло слабо тражила, па јој је и цена опет са 5 потура пала.

За готову робу плаћано: потиску 7·52½—8·15 К., на три месеца; раж 6·80 К., за готов новац; нов јечам 6·20 К., за готов новац; зоб 7·35—7.60 К., за готов новац и кукуруз 5·20—5·25 К., за готов новац.

Цене се разуму у крунској вредности по 50 кграма.

Терминска роба: пшеница за октобар 8·08—8·09, мађарска за октобар 8·14—8·15; раж за октобар 6·84—6·85; зоб за октобар 6·27—6 28; кукуруз за јули 5·27—5 28, за мај 1902. г. 5·05—5·10 и репица за август 12.80—12·90 К.

Књижевни оглас.

НАЈНОВИЈЕ КЊИГЕ.

СОЊА од Аври Гревила с' тридесетосмог француског издања превели М. и М. Ј. Кр. 2.50 ф.

ТРАНСВАЛСКИ ЕМИГРАНТИ или чудновати доживљаји у Јужној Африци од Мајна Раида превео с' француског Љ. Ј. . . . Кр. 2.50

ПУТОВАЊЕ НА СЕВЕРНИ ПОЛ слике и сцене из поларног живота написао Рихард Рот, превео с' немачког „Делфи“ . . К. 2.50 ф.

ВРАГОЛАНИ књига за децу приредио Мих. Срет. . . . . К. 1.—

НЕРОН историјска расправа Виктора Дирија са 6 слика превео Б. Љуб. . . . К. 2.—

ПОВЕРЉИВИ САВЕТИ ЗА МЛАДЕ ЉУДЕ са дозволом пишчевом по америчанском оригиналу слободно прерадио Др. Карл. Верне превео с немачког М. Оливије . . . . К. 1.—

НЕЗДРАВО ЈЕ, правила о чувању здравља за сваког од Др. П. Бергера превео с' немачког Божа Савић . . . . . Кр. 1.—

КЊИГА ЗА МЛАДЕ ЖЕНЕ од Др. Т. Р. Алинзона практ. лекара у Лондону превео М. Оливије . . . . . Кр. 1.—

ВЕШТИНА ЖЕНСКЕ ЛЕПОТЕ, тајне женске тоалете избрбљали их Емил Марија Вакано и Лола Монтедова превео са 6 ог немачког издања Т. Х. . . . . Кр. 1.—

КЊИГА ЗА СИГУРНО ЛЕЧЕЊЕ СВИЈУ полних болести или како се добијају, преносе, распознају и лече венеричне болести од Др. Ј. Ф. Албрехта са дванајстог издања превео М. Оливије . . . . . К. 1.—

ЖЕНСКЕ ТАЈНЕ БОЛЕСТИ помоћна књига за жене и девојке, са додатком и неплодности код жена и како се то лечи, написао Др. Ф. Ото прак. лекар превео с' немачког М. Оливије . . . . . Кр. 1.—

БЕЛО ПРАЊЕ КОД ЖЕНСКОГ ПОЛА и његово сигурно лечење од Др. Ј. Ф. Албрехта практ. лекара у Хамбургу . . . . Кр. 1.—

Српска књижара

Браће М. Поповића.

Огласи.

Бр. 179./1901.

СТЕЧАЈ.

Овим се расписује стечај на место учитеља гимнастике на овдашњој срп. вел. гимназији.

Редовна плата учитеља гимнастике је 1200 К и 400 К станарине.

Молитељи имају поднети своје молбенице са потребним исправама о способности за то место потписаној управи до 6. (19.) августа 1901.

У НОВОМ САДУ, 1. јулија 1901.

260 1—3 **Управа срп. вел. гимназије.**

У БАЧ-МАРТОНОШУ

(општина са 7000 душа, на Тиси и са жељезничком станицом)

издаје се под закуп на више година

ЈЕДАН ДУЋАН

са врло лепим станом, магазином и свима нужним просторијама. Дућан је на пијаци на најлепшем месту и од вајкада са најбољим обртом и подесан је за сваку трговину. Првенство имају Срби.

Ближа извешћа даје

262 1—3 **Младен Јосић,**
парох у Бач-Мартоношу.

Стечај.

На темељу решења управног одбора српског црквеног певачког друштва у Великом Бечкереку овим се расписује стечај на упражњено место друштвеног хоровође.

Првенство имају свршене конзерватористе за хоровођу оспособљене.

Изабрани хоровођа дужан је чланове певачке дружине а и школску децу местних српских школа обучавати у световном и црквеном појању и друштвеним хором управљати.

Годишња плата је 1200 круна.

Молбе, поткрепљене сведочбама. имају се до 1. августа о. г. по нов. кал. потписаном поднети.

У Вел. Бечкереку, 12. јуна 1901.

Данило Панић,
264 1—3 председник.

Стечај.

У заклади Софије Скарлато-Павловићке упражњено је једно стипендијско место са годишњом стипендијом од 240 круна.

Компетовати могу слушатељи гимназије, реалке, трговачке школе, препарандије и обвезани су похађати речене заводе овде у Темишвару.

Молитељ има доказати, да је Србин православне вере, да је сиромашан и да је у наукама постигао врло добар или бар добар успех.

Овако инструисане молбенице ваља слати потписаноме председнику одбора асистената Скарлато-Павловићкиног стипенд. дома у Темишвару, граду, (Temesvár, belváros.) Рок стечају траје до Преображења, 6. (19.) августа 1901. год.

Др. Светозар Димитријевић
258 3—3 председник.

Натјечај.

На овдашњој српско-православној основној школи има се попунити једно упражњено учитељско мјесто.

Годишња плата учитељу је 1200 круна (хиљаду двије стотине круна), слободан стан, огријев и у име путна трошка 40 круна. Осим тога после навршене пете године службовања повишица плате од 200 круна (двије стотине круна).

Дужности учитеља одређене су у школским прописима.

Натјецатељи су дужни доказати, да су Срби православне вјере, да су оспособљени за учитељско звање, а имају приложити и свједоџбу владања од надлежне политичне власти.

Рок стечају је 29. јули о. г.

У **Доњој Тузли**, 20. јуна 1901.

За срп. православни школски одбор

Перовођа: **Милан З. Калуђерски**, срп. нар. учитељ. Предсједник: **Васо Р. Црногорчевић.**

261 1—3

Добрих сатова јефтино
са 3-годишњом писменом гаранцијом
разашиље приватним особама
ХАНСА КОНРАДА
творница сатова
157 28—100 и
извозна кућа
у **Бриксу** (Чешка)

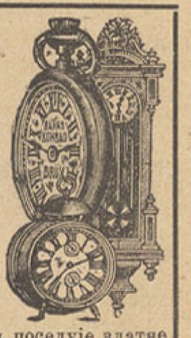

Добар ремонт. сахат од никла 3 ф. 75
Ремонт сахат од чиста сребра 5 ф. 80
Ланац од чистог сребра 1 ф. 20
Сахат будилник од никла 1 ф. 95
Моја фирма одликована је са ц. к. орлом, поседује златне и сребрне изложбене медаље и хиљадама изјава признања.
Илустровани ценовник бадава и бесплатно.

СТЕЧАЈ.

Српска православна црквена општина у Бечу расписује стечај на место општинског чиновника, којем спада у дужност, обављати све општ. канцеларијске послове, служити као певач при свима црквеним функцијама, обучавати децу срп. правосл. вероисповести у црквеном појању и српском језику. Исти мора потпуно српским и немачким језиком владати.

С овим местом је скопчана плата од 1680 круна. Новоименовани чиновник имаће почетком октобра о. г. н. р. к. место наступити.

Молбенице на српском и немачком језику, од молитеља састављене и својеручно писане, снабдевене са нужним исправама о способностима, имају се управити најдуже до 18 (31.) јула на општ. тајника г. Др. Милоша пл. Стратимировића у Бечу (Wien. IV/2 Schaumburggasse 16.)

Српска црквен. правосл. општина у Бечу, 22. јуна (5. јула) 1901.

263 1—3 Председник: **Никола Капамација.** Тајник: **Др. Милош пл. Стратимировић.**

Власник и издавалац: Дружина Браника. Одговорни уредник Јанко Перић. Штампарија Браће М. Поповића у Новом Саду.